

Een uitnodiging om mee te denken

In reactie op twee artikelen in het vorige nummer vraagt Jan van Gerwen zich af: moeten wij ons als NVGP-leden niet meer uitspreken over publieke kwesties?

Door Jan van Gerwen

Er wordt op verschillende fronten hard gewerkt aan de verdere ontwikkeling en het positioneren van groepspsychotherapie, gebaseerd op een rijke ervaring en wetenschappelijke evidentie. De NVGP leeft en groeit. Daarvan getuigde ook het recente congres 'Over de grenzen van groepspsychotherapie', dat hoofd en hart liet spreken. Een prachtige stukje in de laatste *Groepen* is het redactioneel van Salvatore Vitale waarin hij vanuit zijn woonkamer de schutting tussen hem en de burens beschrijft. Hierin is bewust een stuk open gelaten voor een praatje en contact (Vitale, 2026). Een mooie poging om te zoeken naar vrije speelruimte met tegelijk grenzen in een veilige omgeving. De kern van ons vak én tegelijk het punt waar het in de maatschappelijke werkelijkheid steeds vaker mis gaat. In 'Good fences make good neighbors' verwijst Salvatore Vitale naar een 'debat over nationalisme, internationale grenzen en immigratie' in de tijd van de Eerste Wereldoorlog. Hij legt een verband met het huidige geopolitieke klimaat. Een tweede voorbeeld in hetzelfde nummer dat aansluit bij actuele zorgelijke maatschappelijke ontwikkelingen is de column 'Splijten of feiten' van Sandra Schruijer. Ze deelt een persoonlijke ervaring met niet

begrepen en buitengesloten worden. Haar analyse over hoe onder andere groepsprocessen als 'splitting' en ondermijnend leiderschap conflict en polarisatie in stand kunnen houden, is helder en inzichtelijk. Sandra Schruijer geeft aan dat het belangrijk is aandacht te hebben voor hoe we onze blik open kunnen houden, durven *Verstehen*, ambivalentie verdragen en om te responderen in plaats van te reageren (Schruijer, 2026).

Het sluit aan bij mijn hart en hoofd. Het probleem is echter dat deze kennis niet veel mensen bereikt.

Mijn oproep is dat wij ons als NVGP, met de specialistische groepstherapeuten voorop, meer gaan uitspreken over publieke kwesties, bijvoorbeeld over maatschappelijke onderwerpen als migratie en polarisatie en de rol die groepsprocessen daarbij spelen. Zou het een volgende stap naar volwassenheid van de NVGP kunnen zijn? Zo ja, hoe moet die dan vorm krijgen? moet die dan vorm krijgen? Een extra taakstelling voor de sector de Maatschappij als Groep?

Sociale media zijn een vliegwiel voor destructieve groepsprocessen in de maatschappij

In onze groepen zijn we dagelijks bezig groepsprocessen werkbaar te maken en destructiviteit te voorkomen. We weten bijvoorbeeld hoe zondebokdynamiek in een groep kan leiden tot het stoppen van mentaliseren, het wij-zij versterkt en ondermijnend kan worden.

Niets nieuws onder de zon kun je denken, kijk maar naar de geschiedenis. Wat nieuw is, is de combinatie met het gebruik van sociale media en de inzet van algoritmen. Sociale media zijn een vliegwiel voor destructieve groepsprocessen in de maatschappij. Mensen blijven in dezelfde bubbel en krijgen steeds minder alternatieve perspectieven te horen, er is geen ruimte voor nieuwe vragen. Extreme content gaat vele malen sneller rond op het internet dan gematigde. Mensen worden gevangen met nog redelijke argumenten, waarbij hun zorgen lijken te worden geadresseerd. Er wordt dan een sterk cohesieve groep tot stand wordt gebracht met strakke rigide grenzen. Vanuit een gemeenschapsgevoel gaan deelnemers dan steeds meer accepteren en tolereren om bij de club te horen. Het kan (vooral ook voor jonge mensen) zorgen voor houvast en identiteit. Zo wordt op grote schaal content genormaliseerd die niet normaal gematigd is én die de loyaliteit aan de groep in stand houdt, los van wat er in de werkelijkheid gebeurt.

Natuurlijk is 'de samenleving' niet 'onze kleine groep', maar ik ben ervan overtuigd dat de NVGP een gefundeerde bijdrage kan leveren aan het huidige publieke debat. Onze kennis en wetenschap zijn niet links of rechts.

Als ik nu vanuit mijn woonkamer in mijn tuin kijk, zie ik aan de ene kant een vier meter hoge volledig dichte haag met een stalen hekin. Aan de andere kant heb ik nieuwe burens. Hopelijk gaat het daar lukken om een stuk van de bestaande beukenhaag open te houden! ■

Jan van Gerwen is psychotherapeut en supervisor bij de NVGP. Hij werkt zelfstandig in *Praktijk van Gerwen voor supervisie en coaching*.

Refereren aan

.....

Gerwen, J. van (2026). Een uitnodiging om mee te denken. *Groepen. Tijdschrift voor groepsdynamica & groepspsychotherapie*, 21(3), p. 15-17.

Literatuur

.....

Vitale, S. (2026). Good fences make good neighbors. *Groepen. Tijdschrift voor groepsdynamica & groepspsychotherapie*, 21(2), p. 5-6.

Schruijer, S. (2026). Splejten of feiten. *Groepen. Tijdschrift voor groepsdynamica & groepspsychotherapie*, 21(2), p. 31-33.

.....